
Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:7

Markera mot inhuman behandling av ensamkommande barn

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2017:42 om inhuman behandling av ensamkommande flyktingbarn. Utskottet anser att det är viktigt att Svenska kyrkan markerar mot detta och konstaterar att mycket arbete redan görs men att det är angeläget att fortsätta uppvakta Sveriges regering och Migrationsverket i dessa frågor. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motion 2017:42 punkt 1 och 2. Däremot anser utskottet att motionens tredje punkt ska avslås då den är för vagt formulerad.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:42, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:42, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:42, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2017:42 av Gunvor Torstensson m.fl., Behandling av ensamkommande barn

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att stoppa omflyttningarna under asylprövningstiden för ensamkommande barn efter 18-årsdagen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att ta beslut om amnesti för ensamkommande barn som väntat mer än ett år på besked om asyl.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att stoppa utvisningarna av ensamkommande barn med starka asylskäl.

Bakgrund

Ensamkommande barn är ett samlingsnamn för personer yngre än 18 år som kommer till Sverige utan sina föräldrar eller andra vårdnadshavare. I FN:s handbok till flyktingkonventionen från 1979 står det att barn är ensamkommande om de inte har en vårdnadshavare i det land där de söker asyl, men oftast menar man utöver detta också barn som lever utanför systemet som papperslösa.

Ett barn, det vill säga en person under 18 år, får aldrig utvisas till ett land där hen saknar ett s.k. ordnat mottagande (t.ex. i form av en släkting eller ett barnhem).

Sedan år 2015 har över 38 000 ensamkommande barn sökt asyl i Sverige. Handläggningstiderna för asylansökan har varit mycket längre än normalt. Det är inte ovanligt att väntan på beslut sträcker sig över flera år. Detta innebär att många av de som kom hit som ensamkommande barn hinner bli myndiga innan beslutet har fattats, eller så bedömer Migrationsverket att man är äldre än vad man har angivit i sin ansökan och då skrivs man upp i ålder.

Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar (Rådgivningsbyrån) är ett asylrättscentrum som sedan 1991 verkar för en rättssäker asylprocess. Rådgivningsbyrån är en ideell förening i regi av Caritas, Rädda barnen, Stockholms stift och Svenska kyrkan. Rådgivningsbyrån erbjuder gratis juridisk rådgivning till asylsökande, ombud, gode män, kontaktpersoner och andra berörda via telefon och mail. Rådgivningsbyrån företräder asylsökande juridiskt både i Sverige och internationellt.

Omflyttningar under asylprövningstiden

När man är myndig har man inte längre rätt att bo kvar i familjehem eller på HVB-hem, eftersom dessa platser är avsedda för barn. Ansvaret för att tillhandahålla boende i väntan på asylbeskedet övergår från kommunen till Migrationsverket, och det bidrag som kommunen har fått för att tillgodose det ensamkommande barnets behov upphör. Om man inte kan ordna med ett eget boende i väntan på asylbeslutet behöver man flytta till ett av Migrationsverkets anläggningsboenden någonstans i landet. Kommuner och organisationer har uppmärksammat regeringen på att flyttarna i många fall tar ifrån ungdomarna den trygghet som de har kunnat bygga upp på boendet, i skolan och bland vänner, och att detta har negativ inverkan på deras hälsa. Med anledning av detta beslutade regeringen att extra medel ska betalas ut under 2017 för att de kommuner som vill ska kunna erbjuda de unga personerna att bo kvar i kommunen i väntan på sitt asylbesked även efter myndighetsdagen. Kommunen har dock ingen skyldighet att låta den unge bo kvar i kommunen.

Svenska kyrkans församlingar har under en längre tid redogjort för hur det överhängande hotet om att behöva lämna boende, skola och socialt nätverk har stark negativ påverkan på hälsan hos de barn och unga som de möter. På flera håll har ansträngningar gjorts för att kunna erbjuda de ensamkommande unga att stanna på den ort där de har rotat sig fram till att beslut har fattats. Engagerade i församlingar, bland annat i Borlänge, har erbjudit boende och det har förekommit uppvaktningar av lokala beslutsfattare.

Svenska kyrkans nationella nivå har deltagit i möten om ensamkommande barn och ungas psykiska hälsa som regeringen inbjöd till i februari 2017. I samband med dessa möten diskuterades omflyttningarnas inverkan på de unga människornas hälsa.

Svenska kyrkan har tillsammans med Rädda barnen i ett brev i mars 2017 till migrationsminister Morgan Johansson framfört följande förslag:

- En mjukare och naturligare övergång från 17 år till vuxen för asylsökande. Unga ska ha fortsatt tillgång till god man fram till dess att beslutet vunnit laga kraft och få stanna i de kommuner där de är placerade och där de går i skolan.
- Att kommuner ska få ersättning för ensamkommande också efter att de fyllt 18 för att stoppa de omflyttningar som nu sker.

I väntan på att detta sker föreslår vi att:

- Riktlinjer eller rekommendationer från SKL tas fram om hur kommunerna bör agera innan ett beslut vunnit laga kraft.
- Migrationsverket tar större hänsyn till att omplacering sker så nära som möjligt till var ungdomen redan börjat etablera sig

- Bättre och tillförlitlig information ska tillgängliggöras så att förut-sättningarna för civilsamhället att hjälpa till när omflyttning sker förbättras.

Amnesti för barn som har väntat mer än ett år på besked om asyl

Företrädare för Svenska kyrkans nationella nivå har vid ett antal tillfällen tillfrågats om att underteckna krav på allmän amnesti för ensamkommande barn. Svenska kyrkans nationella nivå har valt att inte skriva under uppropen. Det beror inte på att nationell nivå inte delar bilden av ensamkommande barns och ungas utsatthet och av behovet av snabba åtgärder men man har gjort bedömningen att vissa krav, däribland kravet om allmän amnesti, har varit för ospecifika eller att de inte går att kombinera med svensk lag och asylrättens principer om individuell bedömning.

Som ett alternativ till kraven på amnesti har Svenska kyrkan och flera andra organisationer i stället framfört krav på att utvisningarna till Afghanistan stoppas till dess att Migrationsverket har gjort en ny bedömning av säkerhetsläget i landet genom ett rättsligt ställningstagande. I juni 2017 framförde Svenska kyrkan tillsammans med Rädda barnen krav på att samtliga utvisningar till Afghanistan stoppas till dess att:

- ett nytt rättsligt ställningstagande tagits, baserat på den nya information som nu finns tillgänglig
- ansvarig myndighet följt upp hur situation ser ut för personer som har utvisats tidigare

Juluppropet för en human asylpolitik, där Svenska kyrkan deltog genom Sveriges kristna råd, hade ett särskilt fokus på barn och ungas situation. Uppropets första uppmaning löd: *Ge barn och unga rätt till trygghet och framtidstro*. Uppmaningen syftade till den tillfälliga asyllag som sedan sommaren 2016 medför att tillfälliga uppehållstillstånd är norm för de som beviljas skydd i Sverige. De flesta asylsökande får status som alternativt skyddsbehövande, vilket innebär 13 månaders uppehållstillstånd om ansökan bedömts utifrån den tillfälliga lagen. För att kunna känna trygghet och framtidstro krävs att man har rimliga möjligheter att förutse hur ens liv kommer att gestalta sig. I det perspektivet är 13 månader en kort tid.

Den tillfälliga lagen medför även att möjligheten att få uppehållstillstånd på grund av så kallat särskilt respektive synnerligen ömmande omständigheter är begränsad. Tidigare fick afghanska ensamkommande barn i regel permanent uppehållstillstånd eftersom det inte gick att skicka tillbaka dem till Afghanistan utan ett ordnat mottagande. Att man nu i stället beviljar tidsbegränsade uppehållstillstånd innebär att hoppet släcks för många unga som försöker bygga upp ett liv i Sverige, och detta ville Svenska kyrkan och Sveriges kristna råd (SKR) uppmärksamma.

Stoppa utvisningarna av ensamkommande barn med starka asylskäl

Att få söka asyl är en mänsklig rättighet som regleras av FN-konventioner, EU-direktiv och svensk lag. Grundregeln är att Sverige inte kan neka den som söker skydd, och som inte kan få skydd någon annan stans, att stanna i Sverige så länge hen riskerar att utsättas för skyddsgrundande behandling om hen utvisas. Det är detta Migrationsverket bedömer i asylutredningen. Detta innebär, så länge Migrationsverket gör en korrekt bedömning, att ingen person, barn som vuxen, som bedöms ha skyddsskäl utvisas såtillvida att hen inte kan få skydd i ett annat land.

Ensamkommande barn, det vill säga personer under 18 år som sökt asyl i Sverige utan sällskap av en vårdnadshavare, får inte utvisas till hemlandet om det inte finns så kallat ordnat mottagande (som en vårdnadshavare, släkting, eller ett välfungerande

barnhem). Om Migrationsverket hittar en släkting som säger sig kunna ta emot barnet, skulle hen kunna skickas tillbaka. Eftersom Afghanistan, som är det land som de flesta ensamkommande barnen kommer ifrån, saknar välfungerande barnhem är kontakten med familj det enda alternativet för att en minderårig person ska kunna utvisas dit, annars får man stanna i Sverige åtminstone till 18-årsdagen även om man inte anses ha ett individuellt skyddsbehov.

I det uttalande som Svenska kyrkan gjorde tillsammans med Rädda barnen i juni 2017 underströks vikten av tillförlitlig landinformation för att rättssäkra asylbedömningar ska kunna genomföras. Situationen i Afghanistan förändras snabbt, och en bedömning om säkerhetsläget behöver göras utifrån många olika perspektiv. Inför det kommande rättsliga ställningstagandet ville organisationerna därför understryka att man med alla tillgängliga medel bör sträva efter att skaffa sig en så heltäckande och korrekt bild av läget som möjligt. Ingen ska riskera att utvisas till ett land där hen riskerar att utsättas för skyddsgrundande behandling.

Tidigare kyrkomötesbehandling

Flykting- och migrationsfrågan har behandlats på flera tidigare kyrkomöten. På kyrkomötena 2010 och 2011 behandlades två motioner 2010:7 och 2011:9. Båda motionerna innehöll förslag om att Svenska kyrkan skulle intensifiera arbetet med gömda flyktingar i Sverige. Motionerna behandlades av Ekumenikutskottet, Eu 2010:1 och Eu 2011:4. Utskottet ansåg att motionärens intentioner redan var tillgodosedda genom det arbete som bedrivs i Svenska kyrkans församlingar, stift och på nationell nivå och ansåg inte att en utredning skulle förbättra arbetet och föreslog därför att motionerna skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag och avtog motionerna både vid 2010 och 2011 års kyrkomöten.

Även under 2012 års kyrkomöte behandlades två liknande motioner av Ekumenikutskottet i Eu 2012:5. Den ena motionen 2012:12 handlade om de gömda och glömda i Sverige och den andra motionen 2012:15 om utvisade flyktingar. Även dessa avtog av kyrkomötet.

2014 behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande KI 2014:6 motion 2014:27 om församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande. Motionären föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att skyndsamt ordna former för ekonomiskt bistånd till församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande. Motionen bifölls av kyrkomötet.

2015 tog Budgetutskottet vid sin behandling av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2015:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2016–2018* ett initiativ till att kyrkomötet utöver kostnadsram skulle anslå 75 miljoner kronor för arbetet med flyktingar och asylsökande vilket också blev kyrkomötets beslut. Utskottet noterar i sitt betänkande B 2015:1 att bland kyrkostyrelsens prioriteringar finns att öka stödet till utsatta människor i Mellanöstern och till arbetet med asylsökande och flyktingar i Sverige. Då utskottet kan konstatera att situationen ytterligare förvärrats sedan skrivelsen arbetades fram och behovet även betonas i flera motioner (2015:22, 2015:86 och 2015:89) bejakar utskottet behovet av ytterligare medel.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:42, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:42, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:42, punkt 3.

Utskottet anser att motionärerna tar upp angelägna frågor och att det, både utifrån ett teologiskt och moraliskt perspektiv, är viktigt att Svenska kyrkan markerar mot inhuman behandling av ensamkommande barn.

Utskottet konstaterar med glädje att mycket arbete redan görs och har gjorts på nationell nivå och anser att det är viktigt att fortsätta uppvakta Sveriges regering och Migrationsverket i dessa frågor. Däremot anser utskottet att det är svårt att bifalla motionens tredje punkt då formuleringen kring starka asylskäl är vagt formulerad. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motion 2017:42 punkt 1 och 2 samt avslå punkt 3.

Uppsala den 5 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss mot beslutet.

Borgerligt alternativ anser att utformningen av asylpolitiken är en fråga för regeringen, Migrationsverket och migrationsdomsstolarna. Det faller inte inom ramen för kyrkomötets kompetens att besluta i dessa frågor.

Borgerligt alternativ anser därutöver att svensk lag ska gälla. Om någon efter asylprövning fått avslag ska denna utvisas.

Dessutom har Svenska kyrkan tydligt uttalat sig i frågan i ett otal sammanhang:

27 november 2015: ärkebiskopens reaktion på regeringens förslag om flyktingmottagande

14 december 2016: Juluppropet. Under 2016 har det skett en drastisk förändring i svensk asyl- och flyktingpolitik. En förändring som drabbar barn och unga hårdast. Genom #juluppropet vill Sveriges kyrkor påverka för en human migrationspolitik.

KI 2017:7

13 februari 2017: ärkebiskopen på Expressen debatt: Ge alla som fått asyl rätt till ett familjeliv

14 mars 2017: stf generalsekreteraren: Sverige får inte svika dem som söker asyl.

Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro

Reservation 2

Vi reserverar oss mot Kyrkolivsutskottets beslut att föreslå kyrkomötet att avslå motion 2017:42 punkt 3 och yrkar bifall till densamma.

Det finns goda skäl att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att se över asylprocessen så att rättssäkerheten stärks.

Daniel Larson, Birgitta Lindén, Marie Nielsén och Ronny Hansson

Särskild mening

Sverigedemokraterna anser att denna motion berör ett ämne som Svenska kyrkan inte aktivt ska ta ställning i. Att sedan benämna människor som är över 18 som barn är direkt felaktigt, då man rent juridiskt sett inte är ett barn om man är över 18 år.

Sverigedemokraterna yrkar avslag på motionen i sin helhet

Anders Ahl